

Василь Михайлович Орлик,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи,
Центральноукраїнський національний технічний університет
(Кропивницький, Україна)
ORCID: 0000-0002-7947-9557
e-mail: v.m.orlik@gmail.com

Оксана Іванівна Шпортун,
аспірантка кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи,
Центральноукраїнський національний технічний університет
(Кропивницький, Україна)
ORCID: 0000-0003-1261-5056
e-mail: shportoon1994@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДОКУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ПОВСЯКДЕННЯ СЛУЖБОВЦІВ КАЗЕННИХ ПАЛАТ У НАДДНІПРЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ XVIII – ПОЧАТОК XX ст.)

Мета роботи полягає в характеристиці інформаційного потенціалу документів Державного архіву Київської області з історії повсякдення чиновників казенних палат на основі виявлення, відбору та аналізу архівних документів офіційного, напівофіційного та неофіційного характеру, які містять відомості про життя та діяльність службовців фінансових установ у Наддніпрянській Україні. **Методологія дослідження.** порушена у статті проблема поєднує три напрями наукового дослідження: історію повсякдення, економічну історію та джерелознавство, відповідно і методологічні підходи для реалізації мети статті також ґрунтуються на поєднанні методології трьох зазначених напрямів. **Наукова новизна** полягає в аналізі інформаційних можливостей документів Державного архіву Київської області щодо вивчення історії повсякдення службовців казенних палат у Наддніпрянській Україні кінця XVIII – початку XX ст. **Висновки.** Детальний аналіз інформаційного потенціалу документів архівного фонду № 280 «Київська казенна палата, м. Київ» щодо вивчення історії повсякдення чиновників дав підстави згрупувати цей корпус документів за трьома групами: документи, що встановлюють структуру, штати та посадові оклади працівників; правила внутрішнього трудового розпорядку; укази казенної палати з кадрових питань. Документи першої групи містять відомості про особовий склад, штатні розписи, розклад роботи службовців, дані про зарахування та звільнення, нагородження та заохочення, накладення дисциплінарних стягнень. Зазначені відомості допоможуть визначити ступінь задоволення матеріальних потреб чиновників, рівня та якості їхнього життя, престижності професії. Документи щодо порушень правил трудового розпорядку свідчать про наявність певних проблем у роботі установи, зокрема пов'язаних із недбалістю й некомпетентністю службовців.

Виявлені документи збагачують джерельну базу досліджень та становлять значний фундамент для подальших наукових досліджень.

Ключові слова: архівний фонд, інформаційна можливість, повсякдення, казенна палата, Наддніпрянська Україна, чиновник.

Актуальність теми дослідження. Останнім часом значно розширюються можливості використання архівних документів у різних галузях життя суспільства. Відкритість та скасування обмежень, зручніший доступ до ретроспективної інформації спонукають до активізації студіювання минулого.

Динамічний розвиток історичної науки визначається появою студій з історії повсякдення, що дає можливість значно розширити межі досліджень життя та діяльності чиновників казенних палат завдяки залученню до наукового обігу різнопланових джерел. Це дає змогу надання аналітичної оцінки роботі даної установи та розширення меж дослідження через «олюднення» її історії. Відомий український історик О. Удод наголошує, що «історія процесу олюднення побуту, психологізація щоденного життя, ставлення людини до побутових проблем, до влади, держави і суспільства в цілому через призму особистісного сприйняття умов повсякденного життя» [1, с. 7] становить предмет дослідження історії повсякденності.

Оскільки архівні документи є вагомою основою для вивчення минулого, спробуємо визначити інформаційний потенціал документів Державного архіву Київської області щодо вивчення історії повсякдення службовців казенних палат у Наддніпрянській Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом значно посилюється інтерес вітчизняних учених до історії повсякдення. З'являються нові студії щодо вивчення побуту, умов праці, матеріального становища, поведінки та свідомості представників різних верств населення. Водночас, це досить новий та малорозроблений напрям історичних досліджень. Вивченням історії фінансових установ, казенних палат, їхньої структури, повноважень, повсякдення та життєвого рівня чиновників займалися О. Головка [2], В. Орлик [3–5], С. Орлик [6], О. Шпортун [7], А. Табачук [8], М. Ярошенко [9].

Проте, незважаючи на зростання кількості праць з історії діяльності казенних палат, історія повсякдення її чиновників залишається маловивченою, як і в цілому «тематика історії повсякденності є однією з малодосліджених, а отже, незаповнених лакун, що створилися у вітчизняній історичній науці протягом радянської доби» [10, с. 9].

Мета роботи полягає в характеристиці інформаційного потенціалу документів Державного архіву Київської області з історії повсякдення чиновників казенних палат, які містять відомості про життя та діяльність службовців фінансових установ у Наддніпрянській Україні.

Методологія дослідження. Порушена у статті проблема поєднує три напрями наукового дослідження: історію повсякдення, економічну історію та джерелознавство, відповідно і методологічні підходи для реалізації мети статті також ґрунтуються на поєднанні методології трьох зазначених напрямів [11–12].

Наукова новизна полягає в аналізі інформаційних можливостей документів Державного архіву Київської області щодо вивчення історії повсякдення службовців казенних палат у Наддніпрянській Україні кінця XVIII – початку XX ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження історії повсякдення службовців казенних палат Наддніпрянської України через призму архівних матеріалів дозволяє глибше зрозуміти складні соціальні, економічні, етнічні та політичні процеси, які відбувалися в дев'яти українських губерніях Російської імперії.

Перспективними для дослідження повсякдення службовців казенних палат є кадрові документи, які містять відомості про особовий склад, штатні розписи, розклад роботи службовців, дані про зарахування та звільнення канцелярських службовців палати та повітових казначейств, нагородження та заохочення чиновників, переміщення службовців, накладення дисциплінарних стягнень, надання відпусток, призначення пенсій, розклад окладів чиновників, відомості про освіту, сімейний стан тощо. Значний масив документів з даного питання зосереджено в архівному фонді 280 «Київська казенна палата, м. Київ» Державного архіву Київської області. Ідеться, зокрема, про такі описи: № 1 «Секретаріат. Укази Сенату. Постанови Київської казенної палати про розклад роботи службовців рахункової експедиції, про зарахування та звільнення канцелярських службовців повітових казначейств, про нагородження чиновників» [13]; № 22 «Четверте відділення. Листування з Державним банком, судовим приставом, губернським у селянських справах присутствієм, мировими посередниками з питань своєчасної звітності волосних правлінь, організації лотереї на користь притулку для бідних дітей, переміщення службовців та з інших господарських питань» [14]; № 84 «Особовий склад. Особові справи співробітників Київської казенної палати» [15]; № 165 «Казначейське відділення. Пенсійний стіл. Накази Київської казенної палати про виплати пенсій. Циркуляри Міністерства фінансів, Київської казенної палати про порядок виплати грошової допомоги сім'ям військово-службовців» [16]; № 196 «Загальне відділення. Протоколи засідань Київської казенної палати. Відомості про зміни в особовому складі Київської казенної палати. Скарги окремих осіб на неправомірні дії чиновників. Списки чиновників Київської казенної палати» [17]; № 200 «Секретарська частина. Постанови, рішення, накази, циркуляри Київської казенної палати» [18].

З метою систематизації матеріалів архівного фонду виявлені документи, які можуть прямо або опосередковано відображати щодення роботи чиновників

казенних палат, доцільно об'єднати у два блоки: з кадрових питань та довідково-інформаційні документи.

Кадрова документація містить інформацію про особовий склад установи, регламентує порядок її діяльності та містить відомості стосовно умов праці, відпочинку, побуту службовців.

Корпус архівних документів з кадрових питань, які стосуються повсякдення службовців Київської казенної палати, можна об'єднати у три групи:

1. Документи, що встановлюють структуру, штати та посадові оклади працівників (облікова документація);
2. Правила внутрішнього трудового розпорядку;
3. Укази казенної палати з кадрових питань.

До першої, найбільш інформативної, групи належать:

- формулярні (послужні) списки чиновників [19];
- списки чиновників [20];
- особові справи співробітників [21];
- розклади окладів чиновників (штатні розписи) [22];
- інші матеріали про освіту, сімейний стан.

Облікова документація державного апарату є відображенням інформаційної складової фактичної службової діяльності чиновників. Документи містять інформацію про посаду, вік, соціальний статус, проходження служби (попередні посади, час та місця проходження служби, участь у бойових діях), судимість, оцінку діяльності та готовності до підвищення, відпустки, відставки, нагороди, сімейний стан, склад сім'ї та місце проживання.

Так, зокрема, формулярні списки чиновників мали вигляд таблиць і містили розгорнуті відомості стосовно просування чиновника по службі. Це інформація щодо чину, наявності кріпаків, віку, майна, проходження служби, заслуг та нагород, участі у військових походах, сім'ї та дітей.

Попередні дослідження життєвого рівня службовців казенних палат, здійснені нами, свідчать, що наприкінці XVIII – на початку XIX ст. вони були «переважно незаможними людьми, незначна зарплатня дозволяла хоч на мінімальному рівні утримувати себе і свої сім'ї. Нерідко при тимчасовому звільненні за станом здоров'я вони зверталися до імператора із клопотанням про залишення за ними зарплатні» [3, с. 158]. Подібна ситуація була характерною як для імперії в цілому, так і для українських губерній, зокрема. Так, наприклад, відповідно до клопотання Київського цивільного губернатора таємного радника Панкрат'єва, міністр фінансів звертався до імператора з проханням про збереження окладу за службовцем Київської казенної палати, надвірним радником Гудимою після його звільнення зі служби за станом здоров'я у зв'язку з незадовільним матеріальним станом даного чиновника і його неспроможністю утримувати себе та свою родину [3, с. 158].

Значний інформаційний потенціал для вивчення повсякдення службовців та характеристики їхнього матеріального становища мають штатні розписи казенних палат, тобто документи, які відображають структуру установи, наявні посади та їхню кількість і, головне, – суми посадових окладів. Вивчення розміру платні чиновників казенних палат дає змогу визначити ступінь задоволення їхніх матеріальних потреб, рівня та якості життя, престижності професії.

Так, В. Орликом ще в 2003 р. було систематизовано та проаналізовано надзвичайно інформативні штатні розписи Київської казенної палати та повітових казначейств Київської губернії в 30-х роках XIX ст., які зберігаються в Державному архіві Київської області, зокрема у ф. 280, оп. 1, спр. 688 «Приписи різних департаментів по канцелярії Палати». Складені на основі аналізу зазначених документів таблиці дозволяють дослідникам історії повсякдення, зокрема життєвого рівня населення, дістати уявлення про стан матеріального забезпечення службовців губернського (табл. 1) [5, с. 68] і повітового (табл. 2) [5, с. 69] рівнів.

Таблиця 1

Штатний розпис Київської казенної палати станом на 1830 р.

<i>Посада</i>	<i>Кількість штатних одиниць</i>	<i>Оклад у рублях</i>
Віце-губернатор	1	4000
Йому квартирних		2000
Радники	2	1500
Губернський скарбник	1	1500
Губернський контролер	1	1500
Старший лісничий	1	1200
Йому фуражних		800
Асесор	1	1000
Секретар	1	800
Протоколіст	1	600
Журналіст	1	600
Бухгалтер	2	900
Помічник бухгалтера	2	500
Контролер	4	900
Помічник контролера	4	500

Столоначальник	6	5 по 600 1 – 800
Помічник столоначальника	7	400
Писар:	2	350
Вищого розряду	28	20 по 300
Середнього розряду		8 – 280
Нижчого розряду	1	260
Землемір	1	700
Присяжний	2	150
Разом	69	42200

Як бачимо, рівень доходів у межах даної установи різнився від 6000 руб. на рік для її очільника до 150 руб. для присяжного, тобто в 40 разів. У повітових під-розділах казенних палат – повітових казначействах – рівень окладів був значно нижчим і мав меншу кореляцію в доходах службовців, зокрема максимальний оклад становив 800 руб., а мінімальний – 120 руб. на рік, тобто різнився у 6,66 раза.

Таблиця 2

Штатний розпис повітових казначейств Київської губернії у 30-х роках XIX ст.

Посада	Штатних одиниць	Оклад у м. Києві (руб.)	Оклад в 11-ти інших повітових казначействах (руб.)
Повітовий скарбник	1	1000	800
Журналіст	1	600	400
Бухгалтер	1	800	500
Писар	2	300	250
Присяжний	4	150	120

Проте навіть такий рівень доходів службовців фінансових установ значно перевищував суми, отримувані представниками інших владних інституцій. Низький рівень доходів змушував дрібних службовців шукати додаткові джерела заробітку, щоб можна було хоч якось задовольнити мінімальні життєві потреби. Видатний український письменник Є. Гребінка в повісті «Пригоди синьої асигнації», опублікованої 1847 р., так описав життєвий рівень тогочасного дрібного службовця, викладений у формі діалогу писаря з секретарем місцевої установи:

« – Я служив спочатку рік на випробуванні без платні, а тепер ось другий рік служу на шістнадцяти рублях в рік асигнаціями.

– О! Платня неабияка: жити можна, навіть зі зручностями!

– Змилуйтесь! Ще б одному можна якось перебитися, а у мене на руках матінка та хвора сестра: б'ємося як риба об лід» [24, с. 432].

Проблеми з недостатнім, а часом і незадовільним матеріальним забезпеченням службовців розуміли в уряді, про що свідчать й інші документи згаданої вище справи «Приписи різних департаментів по канцелярії Палати» з фондів Держархіву Київської області.

Досить інформативними є документи з історії повсякдення службовців губерньського рівня у 30-х роках XIX ст., пов'язані з «Особливим комітетом із розробки проекту нових штатів губерньського управління», який очолював сенатор Васильчиков. Даним комітетом після вивчення справ щодо організації губерньського управління було сформульовано три основні принципи ефективної діяльності установ такого рівня, зокрема: відповідність чисельності чиновників установи необхідності виконання завдань, поставлених перед даною інституцією; призначення службовцям цих установ належного фінансування; забезпечення канцелярських витрат установи [25, арк. 2]. Тобто, нагальними проблемами повсякдення чиновників губерньського рівня було визнано: по-перше, їхня невідповідна чисельність, яка часто переобтяжувала службу і не сприяла якісному виконанню службових повноважень; по-друге, недостатній рівень окладів; по-третє, незабезпечення канцелярських витрат, що, до речі, є проблемою і сьогодні для працівників бюджетної сфери.

Другу групу архівних документів щодо повсякдення службовців казенних палат становлять правила внутрішнього трудового розпорядку, які містять інформацію про специфіку роботи даної установи, режим її діяльності, стягнення за порушення трудової дисципліни службовцями тощо.

Дана група об'єднує документи з таких питань:

– заборони службовцям державних установ без дозволу державних губернаторів іти у відпустку [26];

– стягнень та підвищення чинів канцелярських та інших службовців [27];

– стягнень за порушення трудової дисципліни [28].

У фонді налічується чимала кількість справ щодо порушень правил трудового розпорядку Київської казенної палати. Ці документи свідчать про наявність певних проблем у роботі установи, в тому числі пов'язаних із недбалістю й некомпетентністю службовців. Так, в архівних справах зустрічаються рапорти Київської міської думи до Київської казенної палати щодо взяття з думи чиновником палати скринь з грамотами, гетьманськими універсалами та іншими документами без розписки [29], про виявлений безлад при випадковій ревізії [30],

стягнення штрафів за самовільне відлучення з роботи [31], розкрадання державних коштів [32], штрафи за псування державного майна [33], наклепи [34], хуліганство [35], звільнення з посади за незаконні дії [36] тощо.

Третю групу становлять укази казенної палати з кадрових питань, у яких ідеться про таке:

- зарахування на службу (призначення на посаду) [37];
- переведення (переміщення) на іншу посаду [38];
- звільнення [39];
- заохочення (нагородження, преміювання) [40];
- накладення дисциплінарного стягнення [41];
- надання матеріальної допомоги [42];
- надання відпусток [43];
- відрядження [44];
- призначення пенсій [45].

Укази з особового складу оформлювалися при зарахуванні на службу, переведенні в чергові чини, заохоченні або притягненні до відповідальності та ін. В указах з особового складу характеризуються психологічні та професійні якості службовців. Індивідуальні характеристики чиновників дають змогу значно розширити поле дослідження. Так, відомості щодо освіти, соціального стану, досвіду, віку, стану здоров'я, професіоналізму, ділових якостей, матеріального становища службовців характеризують водночас умови їхнього щоденного життя.

Генеральний реєстр вхідних документів Київської казенної палати, рапортів, доносів, «прошеній» (звернень) [46] мав табличну форму; він містить інформацію стосовно руху документів, а короткий опис змісту справи дає змогу дістати уявлення про щоденну діяльність чиновників палати, їхні посадові обов'язки, ступінь робочого навантаження та ін.

Вагому роль для вивчення історії повсякдення чиновників казенних палат відіграють довідково-інформаційні документи. Значна частина вхідної та вихідної документації відображає фактичний стан справ в установі та є основою для складання розпорядчої документації. Нерідко зміст довідково-інформаційних документів торкався буденних питань роботи чиновника, тому вважаємо за необхідне охарактеризувати інформаційний потенціал даної категорії документів Держархіву Київської області щодо повсякдення службовців казенних палат. До довідково-інформаційних документів Київської казенної палати належать:

- рапорти [47] та доповідні записки [48];
- повідомлення [49], скарги, доноси;
- службове листування;
- протоколи засідань.

Рапорти – це звернення, які подавалися з метою реалізації особистих інтересів або законних потреб службовця. Рапорти про призначення на службу, переміщення чиновників, призначення пенсій висвітлюють інтереси службовців казенної палати і допомагають з'ясувати їхні особисті якості та плинність кадрів в установі. Досить близькими до рапортів є доповідні записки, які слугували для вирішення питань у межах установи. Нерідко їхній зміст стосувався виявлення правопорушень або ж, навпаки, досягнень та успіхів по службі. Аналіз доповідних записок дає змогу дістати уявлення про ставлення чиновників до служби, виявити позитивні та негативні сторони професійної діяльності.

Відомості щодо осіб та подій надходили до казенної палати у вигляді повідомлень. Насамперед, це інформація про неприйняття на службу певних осіб, звинувачених або підозрюваних у злодіяннях [49]. Серед повідомлень керівництву нерідко зустрічаються також доноси стосовно неправомірних дій чиновників, зловживання владою, злочинів та хуліганства [50]. Будні службовців казенних палат не обходилися без скарг, що надають інформацію про наявність проблемних питань, зокрема недбалість та бездіяльність посадовців. Зміст скарг дає можливість з'ясувати причини невдоволення роботою службовців та питання, які турбували представників інших установ та населення, підпорядкованого території казенної палати, зокрема Київської губернії. Так, фонд 280 «Київська казенна палата, м. Київ» містить, наприклад, такі скарги: Богуславського повітового казначейства на Звенигородське казначейство щодо ненадсилання формулярного списку чиновника Кошельника, який служив там [51]; Васильківського повітового казначея Крижановського на утиски при отриманні патентів [52]; державних селян с. Нові Греблі та м. Прилуки на комісара Чаплинського за захоплення їхніх земель, надмірну експлуатацію та побої [53]; міщанина Баланцова на неправильне зарахування його синів до числа рекрутів [54] та ін. Доноси дуже подібні за змістом до скарг, але між ними існує й певна відмінність: скарги стосувалися безпосередньо скаржника, а донощик виступав третьою особою та не мав безпосереднього стосунку до проблеми. Нерідко доноси були анонімними. Самі ж доноси є багатоаспектним соціально-психологічним явищем та розкривають різні сторони суспільних та міжособистісних стосунків у колективі. Зміст та характер доносів можуть свідчити про стан психологічного та емоційного мікроклімату в установі. Як бачимо, наявність конфліктних ситуацій є ознакою недосконалості системи зарахування на службу, низьких моральних та ділових якостей окремих чиновників, матеріальних проблем, які штовхали службовців до посадових злочинів корупційного характеру тощо.

Службове листування – невід'ємна складова діяльності казенних палат. Листи були одним з основних засобів комунікації з іншими установами. Насамперед, це листування з установами вищої інстанції (генерал-губернатором,

міністерствами), з місцевими органами виконавчої влади (поліцією, судами, міськими управами), з окремими фізичними особами (стосовно розгляду скарг, заяв). Зміст листів стосувався також ситуацій із життя пересічних службовців. Так, зазначені джерела містять інформацію про продаж майна чиновників [55], відведення землі [56], перевірку посадових окладів [57] та відомості, що стосуються приватного життя. За даними цих документів можна охарактеризувати труднощі, з якими зіштовхувалися службовці, проаналізувати їхні матеріальні потреби та проблеми, здійснити грошовий вимір майна та визначити коло осіб, залучених до їхнього життя.

Інформація щодо повсякдення чиновників досліджуваної нами установи представлена в документах про передплату газет для чиновників казенних палат [58], стан здоров'я працівників [59], а також у вказівках та зауваженнях стосовно здійснення професійної діяльності [60]. Усе це дає змогу максимально дослідити умови праці, життя, лікування, уподобання та інші фактори, що впливали на формування та розвиток особистості.

Висновки. Таким чином, документи Державного архіву Київської області всебічно розкривають питання історії повсякдення службовців казенних палат у Наддніпрянській Україні наприкінці XVIII – на початку XX ст., зокрема в Київській губернії. Детальний аналіз інформаційного потенціалу документів архівного фонду № 280 «Київська казенна палата, м. Київ» щодо вивчення історії повсякдення чиновників дає підстави розподілити цей корпус документів на два блоки: з кадрових питань та довідково-інформаційні документи.

Корпус архівних документів з кадрових питань, які стосуються повсякдення службовців Київської казенної палати, складається з трьох груп: документи, що встановлюють структуру, штати та посадові оклади працівників; правила внутрішнього трудового розпорядку; укази казенної палати з кадрових питань. Документи першої групи містять відомості про особовий склад, штатні розписи, розклад роботи службовців, дані про зарахування та звільнення, нагородження та заохочення, накладення дисциплінарних стягнень. Зазначені відомості допоможуть визначити ступінь задоволення матеріальних потреб, рівня та якості життя чиновників, престижності професії. Документи щодо порушень правил трудового розпорядку свідчать про наявність певних проблем у роботі установи, у тому числі пов'язаних із недбалістю й некомпетентністю службовців.

В указах з особового складу характеризуються психологічні та професійні якості службовців. Індивідуальні характеристики чиновників дають змогу значно розширити поле дослідження. Так, відомості щодо освіти, соціального стану, досвіду, віку, стану здоров'я, професіоналізму, ділових якостей, матеріального становища характеризують водночас умови щоденного життя службовців.

Довідково-інформаційні документи дозволяють дістати уявлення про труднощі, з якими зіштовхувалися службовці, проаналізувати перелік їхніх матеріальних потреб та проблем, здійснити грошовий вимір майна та визначити коло осіб, залучених до повсякденного життя.

Виявлені документи збагачують джерельну базу досліджень та становлять значний фундамент для подальших наукових студій.

Список використаних джерел

1. Удод О. Історія повсякденності як провідний напрям української історіографії // Краєзнавство. Київ, 2010. № 3. С. 6–9.
2. Головка О. Виникнення казенних палат в Україні та організаційно-правові застави їх діяльності в кінці XVIII – на початку XIX ст. // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. Харків, 2003. Вип. 23. С. 218–224.
3. Орлик В. Податкова політика Російської імперії в Україні в дореформений період. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2007. 631 с.
4. Орлик В. Казенна палата // Енциклопедія історії України. Київ, 2007. Т. 4. С. 20–21.
5. Орлик В. Казенні палати в системі фінансового управління Російської імперії в кінці XVIII – у XIX ст. (на матеріалах Київської губернії) // Український історичний журнал. Київ, 2003. № 2 (449). С. 66–73.
6. Orlyk S., Orlyk V. Control of the Russian occupation authority over the activities of salt factories in Halychyna and Bukovyna in the period of the First World War // Східноєвропейський історичний вісник. Дрогобич, 2019. № 10. С. 85–93. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058x.10.159178>.
7. Шпортун О. Особливості діловодства казенних палат Наддніпрянської України XVIII – початку XIX ст. // Соціум. Документ. Комунікація. Переяслав-Хмельницький, 2020. № 8. С. 351–366.
8. Шпортун О., Табачук А. Зловживання владою та службовим становищем чиновників казенних палат Наддніпрянської України (XVIII–XIX ст.) // Наукові записки з української історії. Переяслав-Хмельницький, 2019. № 46. С. 199–206.
9. Ярошенко М. Протидія корупційним правопорушенням серед губернської чиновницької адміністрації в Наддніпрянській Україні в другій половині XIX – на початку XX ст. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. Драгоманова, 2017. Вип. 32. С. 29–34.
10. Коцур В. Вступне слово // Історія повсякденності: теорія та практика. Матеріали Всеукр. наук. конф., Переяслав-Хмельницький, 14–15 трав. 2010 р. / упоряд.: О. Лукашевич, Т. Нагайко; Міністерство освіти і науки України; НАН України. Інститут історії України; ДВНЗ Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди; Кафедра історії та культури України; Навчально-науковий центр усної історії. Переяслав-Хмельницький, 2010. С. 9.

11. Орлик В., Орлик С. Теоретико-методологічні та джерелознавчі проблеми економічної історії України // Універсум історії та археології. Дніпро, 2019. Том. 2 (27). Вип 2. С. 5–27. DOI: <https://doi.org/10.15421/26190201>

12. Орлик В., Павленко В. Грошовий вимір господарства українського селянства в середині XIX ст. (на матеріалах села Мліїв, Черкаського повіту Київської губернії) // Український селянин. Черкаси, 2020. Вип. 24. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.31651/2413-8142-2020-24-Orlyk-Pavlenko>

13. Державний архів Київської області. Ф. 280. Оп. 1.

14. Там само. Оп. 22.

15. Там само. Оп. 84.

16. Там само. Оп. 165.

17. Там само. Оп. 196.

18. Там само. Оп. 200.

19. Там само. Оп. 1. Спр. 33, 37, 335, 336, 332, 236, 295, 441, 467, 469, 489, 490; Оп. 196. Спр.14; Оп. 199. Спр. 1–16. Оп. 200. Спр. 1.

20. Там само. Оп. 1 Спр. 466, 476; Оп. 200. Спр. 34, 126; Оп. 22. Спр. 36.

21. Там само. Оп. 84 Спр. 1–2147; Оп. 1 Спр. 40.

22. Там само. Оп. 200. Спр. 606.

23. Там само. Спр. 617.

24. Гулак-Артемівський П., Гребінка Є. Поетичні твори. Повісті та оповідання. Київ : Наук. думка, 1984. 606 с.

25. Державний архів Київської області. Ф. 280. Оп. 1. Спр. 89. Арк. 2.

26. Там само. Оп. 1. Спр. 170.

27. Там само. Оп. 1. Спр. 425; Оп. 200. Спр. 531, 466, 476, 34, 126; Оп. 22. Спр. 36.

28. Там само. Оп. 1. Спр. 78.

29. Там само. Оп. 22. Спр.15.

30. Там само. Оп. 22. Спр. 44.

31. Там само. Оп. 196. Спр. 8.

32. Там само. Оп. 200. Спр. 108; Оп. 1. Спр. 235.

33. Там само. Оп. 200. Спр. 110.

34. Там само. Оп. 1. Спр. 171.

35. Там само. Оп. 1. Спр. 324.

36. Там само. Оп. 200. Спр. 190.

37. Там само. Оп. 1. Спр. 38, 412, 337, 387, 460, 215, 363, 440, 474, 373; Оп. 22. Спр. 2; Оп. 196. Спр. 3–4, 9.

38. Там само. Оп. 1 Спр. 32, 75, 414, 442, 468, 480; Оп. 196. Спр. 9.

39. Там само. Оп. 1. Спр. 80, 415, 365, 386, 491, 492, 408, 480; Оп. 200. Спр. 60, 118–121.

40. Там само. Оп. 1 Спр. 39; Оп. 22. Спр. 26, 29, 40, 37, 53. Оп. 200. Спр. 17–18, 28, 66, 580.

41. Там само. Оп. 22. Спр. 41.

42. Там само. Оп. 165 Спр. 1–342.
43. Там само. Оп. 1. Спр.80, 415.
44. Там само. Оп. 1. Спр. 407, 443, 463; Оп. 196. Спр. 7. Оп. 200. Спр. 187.
45. Там само. Оп. 1. Спр. 409.
46. Там само. Оп. 1. Спр. 472.
47. Там само. Оп. 196. Спр. 8.
48. Там само. Оп. 196. Спр. 6.
49. Там само. Оп. 200. Спр. 142, 188, 189; Оп. 1. Спр. 214.
50. Там само. Оп. 22 Спр. 33; Оп. 200. Спр. 525.
51. Там само. Оп. 1. Спр. 184.
52. Там само. Оп. 22. Спр. 55.
53. Там само. Оп. 162 дод. Спр. 121.
54. Там само. Оп. 200. Спр. 925.
55. Там само. Оп. 200. Спр. 903.
56. Там само. Оп. 200. Спр. 158, 171.
57. Там само. Оп. 1. Спр. 455.
58. Там само. Оп. 1 Спр. 202.
59. Там само. Оп. 1 Спр. 323.
60. Там само. Оп. 200. Спр. 116.

Oksana Shportun,

graduate student

*of the Department of History, Archeology, Information and Archival Affairs,
Central Ukrainian National Technical University*

(Kropyvnytskyi, Ukraine)

ORCID: 0000-0003-1261-5056

e-mail: shportoon1994@gmail.com

Vasyl Orlyk,

Doctor of Historical Sciences (Dr. habil. in History), Professor,

*Head of the Department of History, Archeology, Information and Archival Affairs,
Central Ukrainian National Technical University*

(Kropyvnytskyi, Ukraine)

ORCID: 0000-0002-7947-9557

e-mail: v.m.orlik@gmail.com

Information potential of documents from State Archives of Kyiv region concerning study of history of everyday life of state chamber's officials in Naddnpirianska Ukraine (late 18th – early 20th centuries)

The purpose of the work is to characterize the information potential of documents of the State Archives of Kyiv region on the everyday life of officials of state chambers, namely, identification, selection and analysis of archival documents of official, semi-official and unofficial nature, which contain information about the life and work of

employees of financial institutions in the Naddniprianska Ukraine. **Research methodology.** The problem raised in the article combines three areas of scientific research: the history of everyday life, economic history and source studies, and correspondingly methodological approaches for realization of the purpose of the article are also based on the combination of methodology of these three areas. **The scientific novelty** lies in the analysis of the information capabilities of the documents from the State Archives of Kyiv region concerning study of the history of everyday life of state chamber's officials in the Naddniprianska Ukraine in the late 18th – early 20th centuries. **Conclusions.** A detailed analysis of the information potential of documents from the archival fond No. 280 «Kyiv State Chamber, the city of Kyiv» concerning the study of the history of the officials' everyday life, provided grounds to consolidate this corpus of documents into three groups: documents establishing the structure, permanent staff and official salaries of employees; internal work regulations and ordinance of the state chamber on personnel issues. The documents of the first group contain information on personnel, organization lists, work schedules of employees, admission and dismissal, rewards and incentives, imposition of disciplinary sanctions. This information will help determine the degree of satisfaction of material needs, level and quality of life, the prestige of the profession. Documents regarding violations of labor regulations indicate the presence of certain problems in the work of the institution, carelessness, incompetence of employees. The identified documents significantly supplement the source base of research and form a significant foundation for further research.

Key words: archival fond, information potential, everyday life, state chamber, Naddniprianska Ukraine, official.

*Стаття підготовлена 5 січня 2021 року;
подана до друку 18 січня 2021 року.*